

OPPLAND
fylkeskommune

Et attraktivt og konkurransedyktig

OPPLAND

REGIONALT HANDLINGSPROGRAM 2010

Regionalt handlingsprogram 2010 er vedtatt av Fylkestinget 08.12.09 (FT-sak 42/09)

Utgiver : Oppland fylkeskommune

Trykk: Andvord Grafisk

Innholdsfortegnelse

■	1.	Fylkesordførers forord	4
■	2.	Utvikling av Opplandssamfunnet gjennom samarbeid med kommuner og regioner	5
	2.1	Føringer fra arbeidet med planstrategien	5
	2.2	Regional utvikling i Oppland	5
	2.3	Hadeland	6
	2.4	Gjøvik	6
	2.5	Lillehammer	7
	2.6	Valdres	7
	2.7	Midt-Gudbrandsdal	8
	2.8	Nord-Gudbrandsdal	8
■	3.	Politiske resultatmål	9
		FOLK	
	1.	Høyt kompetansenivå blant Opplands innbyggere	9
	2.	Høy kvalitet på videregående opplæring	10
	3.	Stimulere ung skaperkraft	10
	4.	Allsidige kunst- og kulturopplevelser	11
	5.	Aktiv formidling av kulturarv	11
	6.	Framtidsrettet arkiv, bibliotek og museum	12
	7.	Styrket flerkulturell deltagelse	13
	8.	Universell utforming	13
	9.	Framtidsrettet og brukervennlig kollektivtransport på veg	14
	10.	God og effektiv skoleskysse	14
	11.	God folkehelse og utjevning av sosiale helseforskjeller ...	15
	12.	God og effektiv tannhelsetjeneste	15
		ARBEID OG NÆRING	
	13.	Utvikle framtidsrettet kompetanse for arbeidslivet	16
	14.	Øke arbeidsdeltakelsen blant befolkningen i yrkesaktiv alder	16

15.	Innovative kompetanse- og forskningsmiljøer av høy internasjonal standard	17
16.	Vekstkraftige virksomheter innen industri, bioenergi og kulturbaserte næringer	17
17.	Vekstkraftig reiselivsnæring	18
18.	Robuste landbruksbaserte næringer	18

OMGIVELSER

19.	Aktiv og god regional og kommunal planlegging	19
20.	Vekstkraftige regioner gjennom sterke regionsentra	19
21.	Minst mulig utslipp av klimagasser	20
22.	Høy kvalitet på bruk og vern av natur- og kulturarv	20
23.	Ivareta kulturlandskap og fysiske kulturmiljøer	21
24.	Gode betingelser for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	21
25.	Sikre og effektive hovedtransportåre	22
26.	Sikkert og effektivt fylkesvegnett	22

■	4.	Ressurser	23
	4.1	Budsjett og økonomiplan	23
	4.1.1	Generelt om den økonomiske situasjonen	23
	4.1.2	Generelle økonomiske forutsetninger	23
	4.1.3	Nærmere om det økonomiske opplegget for 2010	24
	4.1.4	Nærmere om det økonomiske opplegget for 2011-2013	24
	4.2	Politiske prioriteringer og budsjettføringer	27
	4.3	Politiske føringer for fylkesrådmannens gjennomføring av RHP 2010	32
	1.	Åpen organisasjon med høy etisk standard	32
	2.	Lærende organisasjon med dialog som arbeidsform	32
	3.	Attraktiv, inkluderende og helsefremmende arbeidsplass ...	33
	4.	God og effektiv drift	33
	5.	Økt deltagelse i internasjonale samarbeidsprosjekter	33

1. Fylkesordførers forord

Foreliggende dokument er en ny generasjon Regionalt handlingsprogram (RHP). I "ny" RHP 2010 er det lagt vekt på redusert omfang, enkelt og tydelig språk – og ikke minst – et fåtall overordnede politiske mål som gir tydelig retning for ønsket utvikling i Opplandssamfunnet.

Arbeidet med ny planstrategi har pågått parallelt med RHP-prosessen, og 2010 blir derfor på mange måter et mellomår knyttet til utarbeidelsen av de to nye plandokumentene.

Likevel har RHP 2010 tatt opp i seg hovedføringene fra arbeidet med planstrategien. Fra 2011 vil dette bli enda tydeligere. 2010 vil være et viktig år for å prøve ut hvordan vi kan samhandle bedre med viktige partnere og gjennom felles forpliktelse gi en sterkere kraft til det regionale utviklingsarbeidet i Oppland.

Under hvert av de politiske resultatmålene er det innarbeidet vedtatt politikk/sentrale dokumenter som er førende for arbeidet med å nå målene. Dette viser imidlertid at det er behov for ny politikkutvikling på flere sentrale områder.

" En klar utfordring for det politiske Oppland i tiden framover vil være å påvirke nasjonal politikk slik at den i større grad kan møte våre utfordringer og behov."

2010 er også et år med nye og utvidede oppgaver for fylkeskommunen. Med forvaltningsreformen er vårt ansvar for veger blitt mer enn fordoblet. Dette gir oss en enda tydeligere regional utviklingsrolle. Reformen gir fylkeskommunen også et utvidet ansvar på en rekke områder innen folkehelsearbeidet, miljø- og landbruksforvaltning, næringsutvikling, forskning og utdanning, og kultursektoren.

Fylkeskommunen vil tilpasse og gradvis videreutvikle disse nye oppgavene innenfor rammen av vår helhetlige virksomhet og utviklingsrolle.

Mange aktører i Opplandssamfunnet er i stor grad påvirket av statlige rammebetingelser. En klar utfordring for det politiske Oppland i tiden framover vil være å påvirke nasjonal politikk slik at den i større grad kan møte våre utfordringer og behov.

Audun Tron

Lillehammer 31.12.09

2. Utvikling av Opplandssamfunnet gjennom samarbeid med kommuner og regioner

2.1 Føringer fra arbeidet med planstrategien

I arbeidet med planstrategi for Opplandssamfunnet har de samarbeidende parter valgt ut følgende utfordringsområder som forpliktende for videre planarbeid:

- Attraksjon og konkurransekraft
- Kompetanse
- Klima
- Bruk og vern

Dette vil bli fulgt opp gjennom felles politikkutvikling og planarbeid i 2010 og vil legge føringer for fylkeskommunens videre utviklingsarbeid.

Utfordringene definert gjennom arbeidet med planstrategien har angitt hovedretninger for RHP 2010. Det vil være interessant å følge utvalgte nøkkeltall over tid og på den måten synliggjøre endringer i utvikling innenfor områdene.

Ønsket utvikling over tid vil være å:

- Snu flyttestrømmen slik at unge mennesker finner det attraktivt å bo og arbeide i Oppland
- Utvikle konkurransekraften innen arbeids- og næringslivet
- Heve utdanningsnivået i Oppland
- Utvikle tjenester som gir velferd, tilhørighet og utviklingskraft
- Utvikle Opplands natur, kultur og miljø i et bærekraftig perspektiv gjennom aktiv bruk og vern

Utvalgte nøkkeltall:

- Folketallsutvikling, med særlig fokus på aldersgruppen 20-40 år
- Antall nyetableringer
- Antall arbeidsplasser
- Andel sysselsatte i yrkesaktiv alder
- Utdanningsnivå
- Opplands bidrag til å redusere klimagasser

2.2 Regional utvikling i Oppland

Utvikling i Oppland skjer der folk bor. For å styrke det regionale utviklingsarbeidet må Oppland fylkeskommune ha et nært samarbeid med kommuner og regioner.

Hva vil vi?

- Bidra til å øke attraktivitet og bolyst med tanke på å styrke befolkningsgrunnlaget i regionene
- Fornye partnerskapsavtaler mellom fylkeskommunen og samarbeidende kommuner i våre seks regioner
- Utvikle systematisk dialog mellom partene, bl.a. gjennom deltakelse i regionråd og samarbeid rundt plan- og utviklingsarbeid
- Utvikle gode samhandlingsrutiner med kommuner og regioner rundt Nasjonal transportplan og fylkesvegprogram
- Utvikle gjennomføringsavtaler som sikrer god koordinering av ressurser på prioriterte områder
- Sikre målrettet bruk av OFKs kompetanse

– Vintersolnedgang over Nordseter

2.3 Hadeland

Hva vil vi?

- Utvikle Hadeland til en attraktiv tilflyttings- og etablererregion
- Utvikle et samfunn i tråd med naturens tåleevne
- Hadeland skal være en tydelig grønn energiregion

Hvilken rolle har OFK?

- Bidra til ønsket utvikling i regionen via partnerskap og gjennomføringsavtale
- Delta i regionrådsmøtene for dialog og samhandling rundt viktige satsninger i regionen.
- Egen tjenesteyting og produksjon i regionen

Hvilken rolle har regionen?

- Ta initiativ til regional planlegging i tråd med regionens behov og innenfor rammene som settes av Regional planstrategi for Oppland og Samordnet ATP-strategi for Oslo-regionen (areal- og transportplanlegging)
- Legge til rette for god samhandling mellom kommunene, næringslivet, fylkeskommunen, fylkesmannen og samarbeidsparter i Oslo-regionen
- Profilere Hadeland som en attraktiv tilflyttings- og etablererregion
- Videreføre bioenergisatsingaen bl.a. i samarbeid med Arena Bioenergi Innlandet og BIO-Ringerike
- Videreutvikle reiselivssamarbeidet med Ringerike

Skibladnerbrygga, Gjøvik

2.4 Gjøvik

Hva vil vi?

- Styrke industri- og høyteknologimiljøer som er globalt orientert
- Gjøvikregionen skal framstå som en foregangsregion når det gjelder utvikling og nyskaping innen landbruksnæringene

Hvilken rolle har OFK?

- Bidra til ønsket utvikling i regionen via partnerskap og gjennomføringsavtale
- Delta i regionrådsmøtene for dialog og samhandling rundt viktige satsninger i regionen
- Egen tjenesteyting og produksjon i regionen

Hvilken rolle har regionen?

- Videreutvikle industri- og landbruksrelatert produksjon med vekt på kompetanse og innovasjon
- Bidra til kompetanseflyt mellom næringsliv og regionens utdannings- og forskningsmiljøer
- Bidra til å utvikle Arena Kallerud til et nasjonalt tyngdepunkt for høgere utdanning og forskning på universitetsnivå
- Være pådriver for å bedre standarden på veg og jernbane
- Profilere bo- og livskvalitetene i regionen og gjøre disse kjent, spesielt i Oslo-området

2.5 Lillehammer

Hva vil vi?

- Befeste og videreutvikle Lillehammer som vinteropplevelses- og kompetanseregion
- Videreføre regionens satsing på idrett, film og landbruk

Hvilken rolle har OFK?

- Bidra til ønsket utvikling i regionen via partnerskap og gjennomføringsavtale
- Delta i regionrådsmøtene for dialog og samhandling rundt viktige satsinger i regionen
- Egen tjenesteyting og produksjon i regionen

Hvilken rolle har regionen?

- Profilere regionen som et nasjonalt og internasjonalt reisemål gjennom å videreføre arbeidet med vinteropplevelsessatsingen "Snowball"
- Videreføre idrettssatsingen gjennom prosjektene Idrett i skole og Toppidrett
- Befeste regionen som kraftsenter for kultur bl.a. gjennom filmsatsingen i regionen og bidrag til gjennomføring av Bjørnsonåret 2010
- Videreføre arbeidet for et robust og tilpasningsdyktig landbruk gjennom prosjektet "Mer GLØd"
- Samarbeide om kompetanse- og næringsutvikling i regionen med:
 - Base Jørstadmoen
 - Teknologibedrifter og andre kompetansebedrifter som ønsker å etablere seg i regionen

- Bidra til å utvikle Lillehammer Campus til et nasjonalt tyngdepunkt for høyere utdanning og forskning på universitetsnivå
- Jobbe mot sentrale myndigheter for å få fart på utbygging av E6 og jernbane

Lillehammer

2.6 Valdres

Hva vil vi?

- Styrke natur- og kulturbasert næringsutvikling med utgangspunkt i landbruk, reiseliv og tilknyttede næringer gjennom Valdres Natur- og Kulturpark
- Gi økt verdiskapning og livskraft i lokalsamfunnene gjennom langsiktig merkevarebygging

Hvilken rolle har OFK?

- Bidra til ønsket utvikling i regionen via partnerskap og gjennomføringsavtale
- Delta i regionrådsmøtene for dialog og samhandling rundt viktige satsinger i regionen
- Egen tjenesteyting og produksjon i regionen

Hvilken rolle har regionen?

- Støtte opp under hovedsatsingene i Valdres Natur- og Kulturpark:
 - Regional merkevarebygging
 - Næringsliv – spesielt landbruk, reiseliv og foredling
 - Frisk i Valdres
 - Natur- og arealbruk
 - Kultur og kulturminner
 - Kompetanse
 - Samferdsel
 - Tilflytting

2.7 Midt-Gudbrandsdal

Hva vil vi?

Skape økt konkurransekraft gjennom:

- Prosjektet "Vegen til nye muligheter" og delprosjektene:
 - Kulturvegen med attraksjoner og opplevelser (nåværende E6)
 - Tilrettelegge for trafikanter og besøkende på sidevegsanlegg og i sentrene
- Tilrettelegging for nærings- og bolig-etableringer
- Styrking av kultur- og opplevelsesnæringer ved
 - Samlokalisering/klynge-etableringer
 - Ringvirkninger/merverdi av arrangement
- Økt merkevarebygging og profilering av Midt-Gudbrandsdal

Hvilken rolle har OFK?

- Bidra til ønsket utvikling i regionen via partnerskap og gjennomføringsavtale
- Delta i regionrådsmøtene for dialog og samhandling rundt viktige satsinger i regionen
- Egen tjenesteyting og produksjon i regionen

Hvilken rolle har regionen?

- Initierende rolle
- Medvirkende rolle sammen med andre aktører
- Være pådriver for gjennomføring
- Bidragsyter sammen med OFK gjennom partnerskapsmidler

Snøhetta

2.8 Nord-Gudbrandsdal

Hva vil vi?

- Videreutvikle innholdet i satsingen rundt Nasjonalparkriket
- Utvikle Nord-Gudbrandsdal distriktsmedisinske senter, et forsterket helsetilbud og regionalt program for bedre folkehelse
- Ha en offensiv satsing på etablering av nye arbeidsplasser
- Prioritere kompetanseutvikling som grunnlag for næringsutvikling, kommunal tjenesteproduksjon og livskvalitet

Hvilken rolle har OFK?

- Bidra til ønsket utvikling i regionen via partnerskap og gjennomføringsavtale
- Delta i regionrådsmøtene for dialog og samhandling rundt viktige satsinger i regionen
- Egen tjenesteyting og produksjon i regionen

Hvilken rolle har regionen?

- Ta initiativ til gode samarbeidsløsninger blant kommuner, innen næringslivet og mellom regionen og fylkeskommunen
- Støtte opp under tiltak og initiativ fra næringsliv, kommuner og fylkeskommunen
- Invitere til gode møteplasser med privat næringsliv
- Bidra til å skape optimisme og godt omdømme i regionen

3. Politiske resultatmål

FOLK

Utvikle tjenester som gir trivsel, tilhørighet og utviklingskraft

1. Høyt kompetansenivå blant Opplands innbyggere

Hva vil vi?

- Øke kompetansenivået i den voksne befolkningen
- At flere tar høyere utdanning
- Styrke den internasjonale kompetansen hos befolkningen

Hvilken rolle har OFK?

- Tilby karriereveiledning og opplæring
- Kartlegge kompetansebehov
- Bygge nettverk mellom aktører for å tilrettelegge opplæring
- Legge til rette for livslang læring
- Pådriver for etablering av Innlandsuniversitetet

Sentrale samarbeidspartnere:

- Arbeidslivet
- Kommuner og regioner
- NAV
- Høgskolene
- Arbeidslivets organisasjoner
- Statlige myndigheter

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Prosjekt Kompetansemotor – status og videre arbeid (FU-sak 110/08)
- Oppfølging av Tronutvalgets innstilling (FU-sak 38/09)
- Overordnet plan for Karriere Oppland (FT-sak 40/09)
- Internasjonal strategi for Oppland fylkeskommune (FT-sak 33/08)

2. Høy kvalitet på videregående opplæring

Hva vil vi?

- Være blant landets beste på
 - Bredder og variasjon i opplæringstilbudet
 - Læringsresultater
 - Elevenes og lærlingenes gjennomføring
 - Bruk av moderne IKT-løsninger
 - Internasjonalisering
 - Elevmedvirkning og elevdemokrati
 - Trivsel blant elever og ansatte
- Øke toleransen og forståelsen mellom elever

Hvilken rolle har OFK?

- Tilby videregående opplæring
- Etablere gode fysiske forhold for læring
- Videreutvikle gode læringsmiljøer

Sentrale samarbeidspartnere:

- Arbeidslivet
- Kommuner og regioner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Fag- og yrkesopplæring i Oppland (FT-sak 27/07)
- Evaluering av Kunnskapsløftet (FT-sak 26/09)
- Lærerevaluering (FU-sak 38/09)
- Rekruttering, etter- og videreutdanning av lærere (FT-sak 3/09)
- Rollen som skoleeier (FT-sak 38/05)

3. Stimulere ung skaperkraft

Hva vil vi?

- Stimulere unges muligheter til å utvikle evner knyttet til aktivitet, kreativitet og skaperkraft innen kunst, musikk, dans, teater, film og entreprenørskap
- Stimulere til refleksjon, læring og nyskaping, og legge til rette for at ungdom kan ta i bruk sine ressurser og sin kreativitet

Hvilken rolle har OFK?

- Igangsette og legge til rette for opplæring, aktiviteter og arenaer
- Drifte programmer/aktiviteter
- Forvalte tilskuddsmidler

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Lag og foreninger
- Næringslivet

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Kulturpolitikk for Oppland (FT-sak 18/09)
- Samarbeidsavtale med Ungt Entreprenørskap Oppland

4. Allsidige kunst- og kultur-opplevelser

Hva vil vi?

- Legge til rette for et mangfold av arenaer for kunst- og kulturopplevelser og kulturutøvelse

Hvilken rolle har OFK?

- Bidra til drift, etablering og utvikling av kunst- og kulturinstitusjoner/organisasjoner
- Sikre at alle elever i barnehage, grunn- og videregående skole får et allsidig tilbud om profesjonelle kunstopplevelser gjennom Kulturmenyen
- Forvalte utviklingsmidler og tilskuddsordninger

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Utøvere
- Organisasjoner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Kulturpolitikk for Oppland (FT-sak 18/09)

Kunstverksted med Anne Kristine Thorsby, Kulturmenyen

5. Aktiv formidling av kulturarv

Hva vil vi?

- Tilrettelegge for informasjon og opplevelser rundt kulturarven

Hvilken rolle har OFK?

- Forvalte og utvikle kulturarven
- Forvalte tilskuddsmidler
- Gi veiledning og rådgivning

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Nasjonale myndigheter
- Eiere, frivillige organisasjoner, museer, skoler

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Handlingsprogram for kulturminnevern 2007 – 2010 (FT-sak 19/07)
- Pilegrimsleden som satsingsområde for Oppland fylkeskommune (FT-sak 27/08)s
- Satsing i kulturminneåret 2009 (FU-sak 109/08)
- Klimapark 2469 (FU-sak 84/09)

6. Framtidsrettet arkiv, bibliotek og museum

Hva vil vi?

- Drive aktiv formidling innen fagområdene
- Utvikle arkiv, biblioteker og museer som viktige arenaer for læring, kultur og informasjon

Hvilken rolle har OFK?

Arkiv:

- Forvalte offentlig og privat arkivmateriale
- Aktiv formidler
- Kompetansesenter og nettverksbygger

Bibliotek:

- Kompetansesenter og nettverksbygger i forhold til gjennomføring av regionale bibliotekplaner og utvikling av digitale tjenester
- Koordinere interkommunale samarbeidsprosjekter som f.eks. "Det sømløse bibliotek"
- Gjennomføre EU-prosjekter for å utvikle bibliotekene som globale døråpnere

Museum:

- Samordningsansvar
- Utvikle strategi
- Forvalte tilskuddsmidler

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Nasjonale myndigheter
- Museer

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Bibliotekplan for Oppland (FT-sak 24/04)
- Museumsplan (FT-sak 13/05)

7. Styrket flerkulturell deltagelse

Hva vil vi?

- Kulturelt mangfold skal være en viktig ressurs i arbeids- og samfunnsliv

Hvilken rolle har OFK?

- Legge til rette for at innvandrere skal delta aktivt i arbeids- og samfunnsliv
- Etablere arenaer for dialog og samhandling
- Forvalte tilskuddsmidler

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommunene
- Lag og foreninger
- Fylkesmannen
- Arbeidslivets organisasjoner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Politikk for det flerkulturelle Oppland (FT-sak 43/08)

8. Universell utforming

Hva vil vi?

- Utforme bygg, tjenester og omgivelser for å styrke mulighetene for samfunnsdeltakelse for alle

Hvilken rolle har OFK?

- Pådriver- og utviklerrolle bl.a. knyttet til pilotfylkesatsing for universell utforming sammen med Hedmark
- Regional planmyndighet med veiledningsansvar for kommunene
- Sikre universell utforming av egne bygg, tjenester og omgivelser

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Statlige myndigheter
- Reiseliv
- Transportnæringen
- Organisasjoner
- Høgskolene

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Universell utforming (FT-sak 43/07)

9. Framtidsrettet og brukervennlig kollektivtransport på veg

Hva vil vi?

- Utfordre nasjonale myndigheter for økte rammer og en mer samordnet organisering av offentlig betalt transport
- Øke antall kollektivreisende i fylket
- Videreutvikle et trygt, pålitelig og brukertilpasset kollektivtilbud
- Sikre miljøvennlig transport
- Overføre erfaringer fra KID-prosjektet (Kollektivtransport i distriktene) til flere deler av fylket

Hvilken rolle har OFK?

- Planlegge, bestille og markedsføre kollektivtransporttjenester
- Utvikle nye transportkonsept

Sentrale samarbeidspartnere:

- Rutebilselskaper, drosjesentraler, turbiloperatører
- Hedmark fylkeskommune
- Statlige myndigheter
- Kommuner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Kollektivtransport i distriktene. Støtte til gjennomføring av prosjektet (FU-sak 61/07)
- Takstendringer lokalruter og grunnskoleskyss 01.05.08 (FU-sak 28/08)
- Prinsipper og framdriftsplan for kjøp av transporttjenester (FU-sak 118/09)

10. God og effektiv skoleskyss

Hva vil vi?

- Sikre en trygg, rasjonell og miljøvennlig skoleskyss

Hvilken rolle har OFK?

- Organisere skoleskyss; kartlegge behov og finne optimale løsninger
- Kjøpe transporttjenester fra transportørene

Sentrale samarbeidspartnere:

- Rutebilselskaper, drosjesentraler, turbiloperatører
- Kommuner
- Trygg Trafikk

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Reglement for grunnskoleskyssen i Oppland og Hedmark (FU- sak 58/07)

11. God folkehelse og utjevning av sosiale helseforskjeller

Hva vil vi?

- Bidra til god helse for hele befolkningen
- Redusere helseforskjeller mellom sosiale lag, etniske grupper og kjønn

Hvilken rolle har OFK?

- Bidra til å oppnå god forankring av folkehelsearbeidet i kommunale og regionale planer
- Bygge sterke partnerskap og allianser på tvers av sektorer og nivåer i folkehelsearbeidet
- Legge til rette for anlegg og områder i lokalsamfunnet
- Stimulere til et mangfold av aktiviteter, deltagelse i kulturlivet og i frivillige lag og foreninger
- Formidle kompetanse

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Lag og foreninger
- Organisasjoner
- Fylkesmannen i Oppland
- Sykehuset Innlandet
- NAV
- Høgskolene

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Folkehelseprogrammet (FU-sak 21/06)
- Politikk for det flerkulturelle Oppland (FT-sak 43/08)

12. God og effektiv tannhelsetjeneste

Hva vil vi?

- Innfri befolkningens lovbestemte rettigheter til tannhelsetjenester
- Utvikle gode og rekrutterende fagmiljøer

Hvilken rolle har OFK?

- Gi nødvendig forebygging og tannbehandling til prioriterte grupper
- Følge-med-ansvar for tannhelseutviklingen hos barn og ungdom
- Bidra til tjenestetilbud også for den øvrige delen av befolkningen
- Delta i folkehelsearbeid
- Systematisk samarbeid med helsestasjoner, skoler og sykehjem

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner
- Odontologiske læresteder
- Sykehuset Innlandet

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Tannhelsetjenesten – endret klinikkstruktur i Gudbrandsdalen (FU-sak 15/08)
- Valdres – utredning klinikkstruktur (FU-sak 31/09)

ARBEID OG NÆRING

Et innovativt og vekstkraftig arbeidsliv

13. Utvikle framtidsrettet kompetanse for arbeidslivet

Hva vil vi?

- Utvikle et tett samarbeid mellom opplæring og arbeidsliv bl.a. gjennom tett oppfølging av lærebedrifter
- Gi et opplæringstilbud som dekker kompetansebehovet til et arbeidsliv i utvikling og ha økt fokus på gjennomføring i yrkesfagene
- Legge til rette for utvikling av språkkompetanse og internasjonal erfaring
- Etablere karrieresentre i alle regioner
- Gjennomføre NM i Yrkesfag 2010

Hvilken rolle har OFK?

- Tilby videregående opplæring
- Pådriver og tilrettelegger for samarbeidsprosjekter med arbeidslivet

Sentrale samarbeidspartnere:

- Arbeidslivets organisasjoner
- Høgskolene

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Overordnet plan for Karriere Oppland (FT-sak 40/09)
- Internasjonal strategi (FT-sak 33/08)
- Fag- og yrkesopplæring i Oppland (FT-sak 27/07)

- Melding om aktivitet og kvalitet i yrkesfagene (FT-sak 39/09)

14. Øke arbeidsdeltakelsen blant befolkningen i yrkesaktiv alder

Hva vil vi?

- Bidra til et arbeidsliv som også inkluderer unge, eldre, innvandrere og funksjonshemmede
- Øke antall elever som gjennomfører videregående opplæring

Hvilken rolle har OFK?

- Tilby videregående opplæring for ungdom og voksne
- Gjennomføre politikk for det flerkulturelle Oppland
- Pådriver i folkehelsearbeidet

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- NAV
- Arbeidslivet
- Høgskolene

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Prosjekt Kompetansemotor – status og videre arbeid (FU-sak 110/08)

15. Innovative kompetanse- og forskningsmiljøer av høy internasjonal standard

Hva vil vi?

- Øke Opplands andel av landets totale FoU-aktivitet
- Etablere Innlandsuniversitetet innen 2012
- Øke deltagelsen i internasjonale programmer

Hvilken rolle har OFK?

- Påvirke nasjonal politikk
- Pådriver for å koble FoU og nærings-/arbeidsliv
- Være en aktiv pådriver og tilrettelegger for etablering og videreutvikling av kompetanse- og forskningsmiljøer

Sentrale samarbeidspartnere:

- Innovasjon Norge
- Høgskolene
- Næringsliv
- Norges forskningsråd, forskningsinstitusjoner
- Kunnskapspark og næringshager

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- FoU-strategi for Oppland (FT-sak 44/06)
- FoU-strategi for Hedmark og Oppland – oppbygging og organisering av felles regionalt forskningsfond (FT-sak 19/09)
- Internasjonal strategi (FT-sak 33/08)
- Samarbeidsavtale og tilleggsavtale for Prosjekt Innlandsuniversitetet

16. Vekstkraftige virksomheter innen industri, bioenergi og kulturbaserte næringer

Hva vil vi?

- Arbeide for gode rammebetingelser for innovasjon og nyskaping innen industri, bioenergi og kulturbaserte næringer
- Utøve et aktivt eierskap i Innovasjon Norge

Hvilken rolle har OFK?

- Forvalte tilskuddsmidler for etablering, drift og prosjekter
- Skape møteplasser og arenaer

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Innovasjon Norge
- Næringslivet
- Kunnskapspark og næringshager
- Høgskolene
- Norges forskningsråd, forskningsinstitusjoner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Bioenergi i Oppland (FT-sak 37/05)
- Kulturpolitikk for Oppland (FT-sak 18/09)

Skogflis - Norges viktigste biobrensel

17. Vekstkraftig reiselivsnæring

Hva vil vi?

- Videreutvikle Oppland som et attraktivt reiselivsfylke

Hvilken rolle har OFK?

- Pådriver for samhandling og utvikling i reiselivet
- Bidra til økt verdiskaping gjennom markedstilpassede produkter/opplevelser
- Påvirke reiselivsnæringens bidrag i å markedsføre Norge
- Bidra til gode transportopplegg
- Legge til rette for kompetanse og kvalitet i reiselivsnæringen

Sentrale samarbeidspartnere:

- Reiselivslagene
- Større reiselivsselskaper i andre landsdeler
- Reiselivsnæringen
- Innovasjon Norge
- Kommuner og regioner
- Utdanningsinstitusjoner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Reiselivsstrategi for Oppland (FT-sak 28/07)

Lygårsbakkene Hoppanlegg

18. Robuste landbruksbaserte næringer

Hva vil vi?

- Påvirke nasjonal landbrukspolitikk for å gi bedre og mer forutsigbare rammebetingelser for landbruket i Oppland
- Legge til rette for innovasjon og tilleggsnæringer i landbruket
- Legge til rette for attraktive utdanningsløp innen naturbruk

Hvilken rolle har OFK?

- Forvalte tilskuddsmidler
- Delta i framtidsrettede utviklingsprosjekter innen landbruksbaserte næringer
- Utdanne arbeidskraft innen området

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Fylkesmannen
- Landbruksorganisasjoner
- Innovasjon Norge

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Landbrukspolitikk (FT-sak 14/05)
- Strategi for skog- og tresektoren (FT-sak 16/08)
- Tilskuddsbrev landbruks- og matområdet

OMGIVELSER

Utvikle Opplands natur-, miljø-, kultur- og stedskvaliteter i et bærekraftig perspektiv

19. Aktiv og god regional og kommunal planlegging

Hva vil vi?

- Bidra til en helhetlig utvikling av Opplands-samfunnet basert på fylkets, regionenes og den enkeltes kommunes fortrinn og muligheter
- Fremme innovativ og bærekraftig tenkning i planarbeidet

Hvilken rolle har OFK?

- Veilede og bistå kommunene med planfaglig kompetanse gjennom dialog og prosess
- Aktiv og oppsøkende samarbeidspart hvor kommunene fremmer løsningene

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Statens vegvesen
- Fylkesmannen i Oppland
- Høgskolene og forskningsmiljøene

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Universell utforming (FT-sak 43/09)
- Jordvernstrategi (FT-sak 31/07)
- Klima og energiplan (FT-sak 42/07)
- Retningslinjer for areal- og ressursbruk (Fylkesplan for Oppland 2005-2008)

- Politiske tilrådinger om utbyggingspolitikken for hytter i Oppland, 23.08.99 (Prosjekt fritidsbebyggelse)

Mogop - blomsten i fylkesvåpenet for Oppland

20. Vekstkraftige regioner gjennom sterke regionsentra

Hva vil vi?

- Bidra til å utvikle sentre med offentlige og private virksomheter med regionale funksjoner
- Styrke by- og regionsentrene: Gjøvik, Lillehammer, Fagernes, Otta, Vinstra, Gran
- Bidra til tettstedsutvikling som ivaretar estetikk og stedsegen kultur

Hvilken rolle har OFK?

- Støtte tiltak som fremmer og utvikler sterke regionsentre
- Veileder og pådriver i planprosesser og utviklingsprosjekter
- Egen virksomhet i regionene
- Bidra til realisering av regionale handelssentre i samsvar med fylkesdelsplan for varehandel

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Næringslivet
- Organisasjoner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Fylkesdelsplan for Hadeland (2004 - 2015)
- Fylkesdelsplan for lokalisering av varehandel (vedtatt 2004)
- Retningslinjer for stedsforming (Fylkesplan for Oppland 2005-2008)

Utsikt mot Lågen og Gausdalskaret

21. Minst mulig utslipp av klimagasser

Hva vil vi?

- Bidra til effektiv energibruk og reduserte utslipp
- Oppnå god utnyttelse av infrastruktur og areal

Hvilken rolle har OFK?

- Veileder og pådriver i planprosesser
- Myndighetsrolle i arealplanlegging
- Ansvarlig for kollektivtransport på veg
- Sikre god miljøstandard i egne bygg
- Forvalte fylkesvegnettet (drift, vedlikehold og investeringer)
- Forvalte tilskuddsmidler
- Delta i internasjonale fora med klima på dagsorden

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Statens vegvesen
- Fylkesmannen i Oppland
- AER, BSSSC
- Energiråd Innlandet, Enova

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Klima og energiplan (FT-sak 42/07)

22. Høy kvalitet på bruk og vern av natur- og kulturarv

Hva vil vi?

- Utvikle god balanse mellom bruk og vern av natur- og kulturarv

Hvilken rolle har OFK?

- Formelt ansvar for kulturminnevernet gjennom medvirkning, rådgivning og forvaltning
- Veileder i spørsmål som gjelder natur- og kulturarv
- Forvalte ansvar knyttet til villrein og rovvilt, vannmiljø og småkraftverk
- Forvalte tilskuddsmidler
- Pådriver og utvikler av kompetanse innenfor sektoren
- Sikre et godt forhold mellom brukere/eiere og offentlig myndigheter
- Øke interessen for feltet gjennom informasjon, idéformidling og kunnskapsdeling
- Arbeide for nasjonale kompensasjonsordninger for områder som omfattes av vernevedtak

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Eier og brukere
- Nasjonale myndigheter
- Fylkesmannen i Oppland
- Museer og frivillige organisasjoner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Handlingsplan for kulturminnevern 2007 – 2010 (FT-sak 19/07)

23. Ivareta kulturlandskap og fysiske kulturmiljøer

Hva vil vi?

- Sikre kulturlandskap og kulturmiljøer som har betydning for formidling av historie og identitet.
- Utvikle kulturlandskap og fysiske kulturmiljøer med muligheter for steds- og regionutvikling knyttet til miljø, friluftsliv, næring og reiseliv
- Utvikle jordvernregnskap som metode for vurdering av bruk/vern

Hvilken rolle har OFK?

- Delta aktivt i planprosesser
- Forvalte lovverk og tilskuddsmidler som insentiv i tettstedsutvikling
- Initiere prosjekter som bidrar til utvikling innen området
- Bistå gjennom kompetansehevende tiltak

Sentrale samarbeidspartnere:

- Fylkesmannen i Oppland
- Kommuner og regioner
- Grunneiere
- Museer og frivillige organisasjoner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Jordvernstrategi (FT-sak 31/-07)

Grønfossen, Lesjaskog

24. Gode betingelser for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

Hva vil vi?

- Ha et mangfold av gode, oppdaterte anlegg for idrettsutøvelse, fysisk aktivitet og friluftsliv

Hvilken rolle har OFK?

- Planmyndighet
- Forvalter av spillemidler, veileder og beslutningstager
- Sørge for at anlegg og friluftsområder bygges og tilrettelegges i henhold til lovverk, nasjonale og regionale planer
- Sikre trygge skoleveger slik at barn kan gå/sykle til skolen

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Oppland idrettskrets

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Fylkesdelsplan for idrett og friluftsliv (FT-sak 50/04)

25. Sikre og effektive hovedtransportårer

Hva vil vi?

- Ha et effektivt og trafikksikkert hovedvegnett
- Ha et jernbanenett med god kapasitet og et togtilbud som er konkurransedyktig på reisetid
- Øke andelen gods som transporteres med jernbane
- Arbeide for Opplands interesser i den statlige høyhastighetsutredningen

Hvilken rolle har OFK?

- Delta i faglige og politiske prosesser
- Arbeide for å sikre Opplands interesser i nasjonale programmer
- Regional planmyndighet
- Delta i utviklingen av skystasjoner og knutepunkter

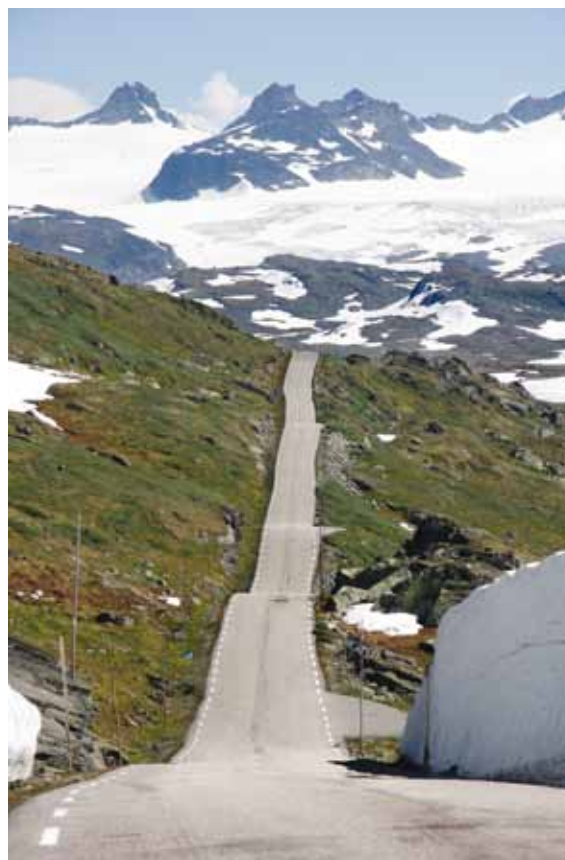
Sentrale samarbeidspartnere:

- Statens vegvesen
- NSB, Jernbaneverket
- Kommuner og regioner

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Transportetatens forslag til Nasjonal transportplan 2010 – 2019). Høring (FT-sak 8/08) (Felles med Hedmark)
- Nasjonal transportplan: Uttalelse til handlingsprogram for riksveger 2010 – 2013 (19) (FU-sak 78/09)

- Nasjonal transportplan: Uttalelse til handlingsprogram for jernbane 2010 – 2013 (19) (FU-sak 79/09)
- Sak vedr. utbygging av E6 Øyer–Tretten (FU-sak 123/09)

Sognefjellvegen

26. Sikker og effektivt fylkesvegnett

Hva vil vi?

- Arbeide for tilfredsstillende rammer som setter oss i stand til å ha god standard på fylkesvegnett, gang- og sykkelveger og annen infrastruktur
- Gjennomføre fylkesvegprogrammet

Hvilken rolle har OFK?

- Eier
- Planmyndighet
- Formelt ansvar for drift, vedlikehold og investeringer knyttet til fylkesvegnettet

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Statens vegvesen

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Handlingsprogram til fylkesveger i Oppland 2010 – 2013. Handlingsplan for trafikksikkerhet 2010–2013 (FT-sak 43/09).
- Bømpengefinansiering av Rv 34 Grime–Vesleelva (FU 58/09)
- Rammeavtale med Statens vegvesen om fylkesvegansvaret (FT-sak 48/09).

4. Ressurser

4.1 Budsjett og økonomiplan

4.1.1 Generelt om den økonomiske situasjonen

Fylkeskommunens økonomi er solid med moderat lånegjeld og kapitalkostnader. Store investeringer, et generelt høyt aktivitetsnivå og et betydelig kostnadspress innen de fleste drifts- og ansvarsområder krever et nøkternt økonomisk opplegg de kommende årene.

For å sikre et fortsatt økonomisk handlingsrom vil det bli nødvendig å frigjøre ressurser fra etablert drift. Dette må skje gjennom omstillinger og omprioriteringer. Det bør derfor settes i gang prosesser med sikte på å tilpasse fylkeskommunens samlede aktivitets- og kostnadsnivå til disse utfordringene.

Fylkeskommunen har ikke tilstrekkelig fondsmidler til varig å dekke opp et negativt gap mellom driftsinntekter og -utgifter. Senest i budsjettopplegget for 2011 bør det – forutsatt at det i mellomtiden ikke skjer vesentlige uforutsette endringer i de økonomiske rammebetingelsene – skisseres konkrete tilpasninger av drifts- og kostnadsnivå til inntektsforutsetningene.

4.1.2 Generelle økonomiske forutsetninger

- Frie inntekter, dvs. skatt og rammetilskudd, er basert på forslag til statsbudsjett for 2010 og tar hensyn til endringer i oppgavefordelingen som følge av forvaltningsreformen. Korrigert for forvaltningsreformen beregnes realveksten fra opprinnelig budsjett 2009 til 2010 til om lag 2,7 %. En vesentlig del av veksten skyldes at deler av "tiltaks pakken" i forbindelse med finanskrisen er videreført til 2010.
 - Fra og med 2011 er det lagt til grunn en årlig realvekst i "frie" inntekter på 1 %. Det hefter betydelig usikkerhet i dette anslaget, dels fordi staten i sin budsjettering ikke gir konkrete signaler om det økonomiske opplegget utover det nærmest påfølgende år, og dels fordi den generelle økonomiske situasjon etter finanskrisen fortsatt er usikker. Det er viktig at fylkeskommunen tar høyde for denne usikkerheten i sin planlegging.
 - Det legges til grunn en gjennomsnittlig prisvekst på 2,4 % og lønnsvekst på 3,5 % fra 2009 til 2010. Tilsvarende er det lagt til grunn 3 % rente for nye lån i 2010, økende til 6 % mot slutten av planperioden. Med erfaring fra tidligere år hefter det særlig usikkerhet til oljeprisutviklingen og derigjennom ugifter til drivstoff innen kollektivtransporten.
- Det er vedtatt nye forskrifter for regnskapsføring for momsrefusjon for investeringer. F.o.m. 2010 forutsettes en gradvis tilpasning til de nye forskriftene. Hittil har det vært pålegg om å regnskapsføre momsrefusjonen i driftsregnskapet uten tilsvarende overføring til investeringsregnskapet. Fra og med 2014 skal dette posteres i investeringsregnskapet og vil derigjennom inngå som en direkte delfinansiering av investeringer.
 - Statlig refusjonsordning for renteutgifter ved investeringer i skolebygg er videreført. Det er lagt til grunn en ny refusjonsordning for renteutgifter i forbindelse med fylkesveginvesteringer.

4.1.3 Nærmere om det økonomiske opplegget for 2010

- Fylkeskommunen går inn i 2010 med et aktivitets- og kostnadsnivå som ligger i overkant av påregnelige løpende driftsinntekter. Uten aktivitets- og kostnadsdempende tiltak vil dette forsterkes utover økonomiplanperioden. Det settes i gang prosesser for å tilpasse aktivitets- og kostnadsnivået til påregnelige inntekter.
- Vel 31 mill kr av fylkeskommunens driftsutgifter er dekket inn ved bruk av fondsmidler/ momsrefusjon. Av dette er 10 mill kr økte rammer for utstyrsanskaffelser og særskilt tilrettelagt undervisning ved de videregående skolene.
- For rammeområdet videregående opplæring er det lagt opp til en reell vekst på om lag 22 mill kr, tilsvarende vel 2 % økning fra 2009 til 2010.
- Rammeområdet Opplandstrafikk er økt med 14 mill kr for å dekke opp forventet kostnadsøkning knyttet til rute- og drosjedrift.
- Bortsett fra disse rammeområdene er det – med enkelte tilpasninger – lagt til grunn en videreføring av budsjettet utgiftsnivå 2009, prisjustert.
- Investeringsnivået økes betydelig, bl.a. gjennom
 - Utvidet ansvar for fylkesveger, samt en ny rentekompensasjonsordning som gjør det mulig – uten økte netto renteutgifter for fylkeskommunen – å øke investeringsomfanget med ytterligere 83 mill kr i 2010.
 - Ny videregående skole på Hadeland

- Videreføring og ytterligere opptrapping av rehabiliteringsprogram ved de videregående skolene. Samlet innebærer dette en investering på vel 210 mill kr i perioden.
- Fylkesveg- og IT-investeringer finansieres ved bruk av driftsmidler, mens øvrige investeringer i hovedsak finansieres ved låneopptak og momsrefusjon.
- Det foretas en gradvis tilpasning til nye forskrifter for inntektsføring av momsrefusjon fra investeringer. Netto vel 10 mill kr tas fortsatt til inntekt over driften. Sistnevnte trappes gradvis ned med tilsvarende netto overføring til investeringsbudsjettet i løpet av økonomiplanperioden. Etter dette vil momsrefusjon på investeringer gå til direkte delfinansiering av de samme investeringene.
- "Politisk handlingsrom" er en økonomisk ramme der fylkesutvalget og fylkesrådmannen innenfor de generelle delegeringsfullmaktene kan initiere omstillings- og utviklingstiltak. Rammen er budsjettetert med 10 mill kr og skal sikre bl.a. oppfølging av regionalt handlingsprogram og føringer fra arbeidet med regional planstrategi.

4.1.4 Nærmere om det økonomiske opplegget for 2011-2013

- Den reelle årlige veksten i frie inntekter er satt til 1 %.
- Betydelig vekst i driftsutgiftene, bl.a. grunnet økte kapitalkostnader, og uten at det foretas tilpasninger i aktivitets- og kostnadsnivå, gir behov for årlige "ufordelte innsparingskrav" i størrelsesorden 15 -45 mill kr. Dette tilsvarer 1-2 % av driftsinntektene. For å bevare den økonomiske handlingsfriheten er det nødvendig at drifts- og kostnadsnivået tilpasses inntektsforutsetningene.
- Utover vedtatte planer legges det ikke opp til nye, større investerings- og driftstiltak i perioden. Nye tiltak må i hovedsak påregnes innpasset ved omdisponeringer.

Budsjettskjema 1A Drift	Regnskap 2008	Budsjett 2009	Budsjett 2010	Øk.pl. 2011	Øk.pl. 2012	Øk.pl. 2013
Alle tall er i hele mill kr	Løpende priser		2010- priser	2010- priser	2010- priser	2010- priser
Skatt på inntekt og formue	636	671	684	684	684	684
Ordinært rammetilskudd	819	897	1226	1226	1226	1226
Refusjon renteutg. skolebygg	7	4	4	5	5	6
Refusjon renteutg. fylkesveger			3	7	13	20
Andre skatter	13					
Budsjettert vekst				20	40	60
Reduksjon befolkning		-7	-4	-8	-12	-16
Sum frie inntekter	1476	1565	1913	1934	1956	1981
Kompensasjon betalt mva i investeringsregnskap	16	14	76	79	53	7
Motpost interne føringer	10	9	9	9	9	8
Sum frie disponible inntekter	1502	1588	1998	2021	2017	1995
Renteinntekter og utbytte	64	50	36	42	46	49
Renteutgifter	23	25	21	34	53	68
Deflatering, netto renter				1	3	6
Renteutgifter fylkesveger				1	1	1
Netto renteutgifter	-42	-25	-15	-8	5	14
Avdrag på lån	26	26	36	52	75	93
Avdrag fylkesveger		1		1	1	1
Deflatering, netto avdrag				2	4	8
Netto gjeldsavdrag	26	27	36	51	72	86
Finansutgifter netto	-16	2	21	43	76	100
Sum inntekter, ekskl. finans	1517	1586	1977	1978	1941	1895
Fordelt til driftsenhetene	1462	1549	1808	1799	1798	1798
Korrigeringer	-15					
Netto driftsresultat	70	37	169	179	143	97
Netto driftsresultat fordelt:						
Sum netto avsetninger	25	11	7	7	9	9
Overført til kapitalbudsjett	49	34	184	187	164	133
Fra disp.fond	4	8	21			
Salderingsbehov				-15	-30	-45
Ufordelt innsparingskrav				15	30	45
Regnskapsmessig resultat			0	0	0	0

Med den foreslåtte disponeringen vil **fylkestingsrammene** utvikle seg slik:

Budsjettskjema 1B Drift	Regnskap 2008	Budsjett 2009	Budsjett 2010	Øk.pl. 2011	Øk.pl. 2012	Øk.pl. 2013
Alle tall er i hele mill kr	Løpende priser		2010- priser	2010- priser	2010- priser	2010- priser
Brutto utgifter	144	121	129	129	128	128
Inntekter	113	72	77	77	77	77
Regionale midler nettoutgifter	32	49	52	52	52	52
Brutto utgifter	1001	974	1068	1058	1058	1058
Inntekter	149	115	118	118	118	118
Videregående opplæring nettoutgifter	852	859	950	940	940	940
Brutto utgifter	390	383	406	406	406	406
Inntekter	126	110	112	112	112	112
Kollektivtransport nettoutgifter	264	273	294	294	294	294
Brutto utgifter	109	105	240	240	240	240
Inntekter						
Fylkesveger nettoutgifter	109	105	240	240	240	240
Brutto utgifter	108	85	87	87	87	87
Inntekter	57	31	33	33	33	33
Kultur nettoutgifter	51	54	54	54	54	54
Brutto utgifter	84	90	93	93	93	93
Inntekter	17	20	21	21	21	21
Tannhelsetjenesten nettoutgifter	67	70	73	73	73	73
Brutto utgifter	60	97	103	103	103	103
Inntekter	9	11	10	10	10	10
Adm. og fellesutgifter nettoutgifter	50	86	93	93	93	93
Brutto utgifter	38	54	53	54	53	54
Inntekter	1	1	1	1	1	1
Politisk styring og kontroll nettoutgifter	37	53	52	53	52	53
Sum nettoutgifter	1462	1549	1808	1799	1798	1798

Budsjettskjema 2A	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Øk.pl.	Øk.pl.	Øk.pl.
Investeringer	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle tall er i hele mill kr	Løpende priser		2010-	2010-	2010-	2010-
			priser	priser	priser	priser
Investeringer i anleggsmidler	164	207	507	519	385	209
Avsetninger	129					
Årets finansieringsbehov	293	207	507	519	385	209
Finansiert slik:						
Bruk av eksterne lån		169	319	332	221	77
Tilskudd til investeringer	3		4			
Sum ekstern finansiering	3	169	323	332	221	77
Bidrag fra driftsregnskapet	51	34	183	187	164	132
Herav momskompensasjon			66	72	50	7
Bruk av avsetninger	239	4				
Sum finansiering	293	207	507	519	385	209

Budsjettskjema 2B	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Øk.pl.	Øk.pl.	Øk.pl.
Investeringer	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle tall er i hele mill kr	Løpende priser		2010-	2010-	2010-	2010-
			priser	priser	priser	priser
Investeringer i anleggsmidler	164	207	507	519	385	209
Tannhelse	2	3				
Opplæringsformål	89	130	295	310	177	1
Herav ENØK-tiltak	7	4	7	8		
Herav Hadeland	35	22	170	240	147	
Herav rehabilitering skolebygg	47	104	118	62	30	1
Sentrale styrings- og støtteorganer	7	6	10	6	6	6
Herav egenkapital KLP	2	1	2	1	1	1
Herav IKT-utstyr/systemer	3	5	8	5	5	5
Politisk styring	1					
Regional utvikling	6					
Fylkesveger	59	68	202	202	202	202

Mill kr løpende priser	Just. bud.	Budsjett	Øk.pl.	Øk.pl.	Øk.pl.
	2009	2010	2011	2012	2013
Lånegjeld pr 01.01	377	551	834	1 114	1 260
Nye lån	200	319	332	221	77
Avdrag	-26	-36	-52	-75	-93
Lånegjeld pr 31.12	551	834	1 114	1 260	1 243
Andel av driftsinntekter	28 %	35 %	47 %	53 %	53 %

Av forventet lånegjeld på 1 243 mill kr i 2013 vil anslagsvis 600 mill kr være knyttet til ordninger med rentekompensasjon. Det betyr at ca 50 % av renteutgiftene vil bli kompensert gjennom rentekompensasjonsordninger.

Lesjaskogsvatnet mot Kampen

4.2 Politiske prioriteringer og budsjettføringer

Videregående opplæring

1. Budsjettrammen legger til grunn 6832 elever i skoleåret 2009-2010 (jfr. elevtelling 01.10.09). Dette er 108 flere enn forrige skoleår. De nærmeste årene ventes en svak nedgang i alderskullene 16-19 år. Utslagene på søkermassen til videregående opplæring er usikker.
2. Budsjettrammen styrkes reelt med ca 22 mill kr i 2010 sammenlignet med opprinnelig budsjett 2009. Av dette er 8 mill kr en videreføring av fylkestingets tilleggsbevilgning i sak 08/09. 3-4 mill kr skyldes at lavere lønns- og prisvekst enn forventet i 2009 ga økt "kjøpekraft", noe som er videreført i budsjettet for 2010. 10 mill kr av veksten fra 2009 til 2010 er en engangsbevilgning i 2010 for å styrke innsatsen til særskilt tilrettelagt undervisning og fornyelse av utstyrsparken ved de videregående skolene. I framtidige budsjetter bør det tilstrebes å få avsatt midler til opprusting og fornyelse av utstyrsparken ved de videregående skolene.
3. Tiltak for at flere fullfører videregående opplæring prioriteres, herunder særskilt tilrettelagt opplæring, oppfølgingstjenesten, partnerskap for karriereveiledning/regionale rådgivningskoordinatorer og samarbeid med grunnskolen.
4. Oppfølging av "Tron-utvalgets innstilling – Studieforbund - læring for livet" jfr. FU-sak 40/09.
5. Karrieresentra i alle regioner prioriteres. Årlig ramme på ca 2 mill kr til prosjektet "Kompetansemotor" (FU-sak 53/06) integreres i ordinær drift. Karrieresentra i Gjøvik-området og Midt-Gudbrandsdal planlegges fra 01.01.10.
6. Investeringsrammen for rehabilitering av skolebygg settes til ca 210 mill kr for perioden 2010-2013 sett under ett. Av dette gjelder ca 114 mill kr nye, ikke igangsatte prosjekter. Prosjektene prioriteres for å ivareta behov i tilknytning til nye pedagogiske læreformer, krav om innklimaanelegg, energiøkonomisering, universell utforming m.m.
7. FT-sak 3/09 "Rekruttering, etter- og videreutdanning av lærere" og i FT-sak 26/09 "Evaluering av kunnskapsløftet i Oppland" legges til grunn i det videre utviklingsarbeidet.
8. Ressurser knyttet til "gratisprinsippet", herunder gratis læremidler, reiseaktiviteter og gjennomføring av internasjonal strategi ivaretas innen budsjettets rammer.
9. 4 mill kr av budsjettrammen prioriteres til videreføring av omstillings- og utviklingsprosesser.
10. Fylkesrådmannen bes om å utrede innretninger som på en bedre måte kan sikre tidsriktig utstyr ved våre videregående skoler, og hvor en også skisserer mulige samarbeidsopplegg med næringslivet.

Regionale midler

1. Kompetanse, forskning og utvikling, og tilrettelegging for læring er den viktigste forutsetningen for å lykkes med å utvikle et konkurransekraftig Opplandssamfunn:
 - 6 mill kr videreføres til faglig satsing og drift av Prosjekt Innlandsuniversitet.
 - Økt satsing på FoU-virksomhet i Innlandet gjennom etablering av regionalt forskningsfond (14,9 mill friske statlige midler).
 - Videreføring av VRI-programmet (Virkemidler for regional innovasjon) med 1,1 mill kr.
2. Oppland fylkeskommune vil videreføre sin satsing innenfor prioriterte områder i form av:
 - Overtakelse av 49 % eierskap i Innovasjon Norge på landsbasis. Det legges opp til en forsterket politisk dialog mellom staten og fylkeskommunene.
 - Bidra til videreføring av NCE-program – "Norwegian centres of expertise" – knyttet til teknologimiljøet på Raufoss. Fylkeskommunens andel på 1 mill av 2,5 mill kr videreføres. Framtidig andel må avklares.
 - Filmsatsing videreføres jfr. FT-sak 13/09 med prisjustert 1,3 mill kr til Film3 AS, 0,75 mill kr til Østnorsk Filmsenter AS og 1, 5 mill kr til Filmverkstedet i Oppland, de to sistnevnte innen rammeområdet til kultur.
 - Videreføre tiltak innenfor Bioenergi og styrke Oppland som reiselivsfylke innenfor Regionalenhetens eksisterende budsjett.

- Utviklingsprosjekter innen kultur-/næringsliv prioriteres innen eksisterende budsjett-rammer. Fylkeskommunal deltagelse og eventuell medfinansiering avklares tidligst mulig i planleggingsfasen.
3. Oppland fylkeskommunes samhandling med kommuner og regioner videreføres innen rammen av regionale partnerskapsavtaler, kommunale næringsfond og andre midler til regionale utviklingstiltak, herunder "Helhetlig ungdomssatsing".
 4. Fylkesutvalget gis fullmakt til å prioritere øvrige regionale midler iht. føringer i vedtatt RHP 2010.

Kollektivtransport

1. Området opplever økende kostnader knyttet til bl.a. skoleskys og rutetrafikk. Driftsrammen økes med 14 mill kr sammenlignet med opprinnelig budsjett 2009. Det er tatt hensyn til:
 - Økte lønnskostnader i henhold til "bussbransjeavtalen" – en sentralt inngått avtale som skal heve lønnsnivået for bussjåfører.
 - Bussrutetakstene følger ordinær lønns- og prisutvikling.
 - Lavere prisutvikling for drivstoff og reduserte renteutgifter i løpende bussavtaler.
 - Konsekvensen av nye buss- og drosjeavtaler, samt den generelle kostnadsutviklingen innen området vurderes løpende.
 - Et antatt innsparingskrav i størrelsesorden 4 mill kr for å kunne opprettholde etablert aktivitetsnivå avhengig av kostnadsutviklingen gjennom 2010.
2. KID-prosjektet (Kollektivtransport i Distriktene) prioriteres. Videreføring er basert på erfaringer fra prosjektet og prioriteres innen budsjettets rammer.
3. Fylkesutvalget vedtok i møte 27.05.08 utarbeidelse av "Strategisk kollektivplan". Planforslag legges fram for fylkestinget i løpet av 2010 etter drøftinger med kommunene.

Strategisk samferdsel (fylkesveger)

1. Samlet budsjetttramme for fylkesveger i 2010 er 442 mill kr, hvorav 202 mill kr (inkl. mva.) er til investeringer. Budsjettet for fylkesveger er styrket med 41 mill kr gjennom økt rammetilskudd. I tillegg er statens utgifter til "øvrige" riksveger overført til fylkeskommunen i forbindelse med forvaltningsreformen. (I fylkesvegprogrammet er det satt opp en samlet budsjetttramme på til 463,7 mill kr. Avviket for 2010 skyldes at man har regnet med mva. på vedlikeholdsmidlene).
2. Store overskridelser/kostnadsøkninger på fylkesvegprosjekter forårsaker bindinger inn i neste fylkesvegplanperiode. Prosjektene som Storhovearmen, bompengeprojektet for Rv 255 og E6/Rv 254 har til sammen 65 mill kr i kostnadsøkning som vil binde opp framtidig handlingsrom. Dette er beklagelig og forutsetter at rutinene vedrørende beslutningsgrunnlaget må bli bedre.
3. I statsbudsjettet for 2010 legges det opp til en statlig rentekompensasjonsordning for transporttiltak i fylkene, 2 mrd kr årlig på landsbasis. Oppland er tildelt en låneramme på 83 mill kr i 2010. Dette har åpnet muligheten til å satse ytterligere på veg- og kollektivtransporttiltak. I tillegg kommer statlige rassikringsmidler (ramme 500 mill kr på landsbasis) som tildeles etter søknad. Disse midlene budsjettjusteres evt. senere.

4. Vedlikeholdsetterslep på fylkesvegene er teknisk beregnet til om lag 1,2 mrd kr. Strategier for framtidig vedlikehold innarbeides i fylkesvegprogrammet.
5. Årlig driftsramme til Trafikksikkerhetsutvalget videreføres med 0,85 mill kr, prisjustert. Fullmaktsrammen for kommunale trafikksikkerhetstiltak økes fra 3 til 3,5 mill kr for å kunne imøtekomme behov for felles finansiering med kommunene.

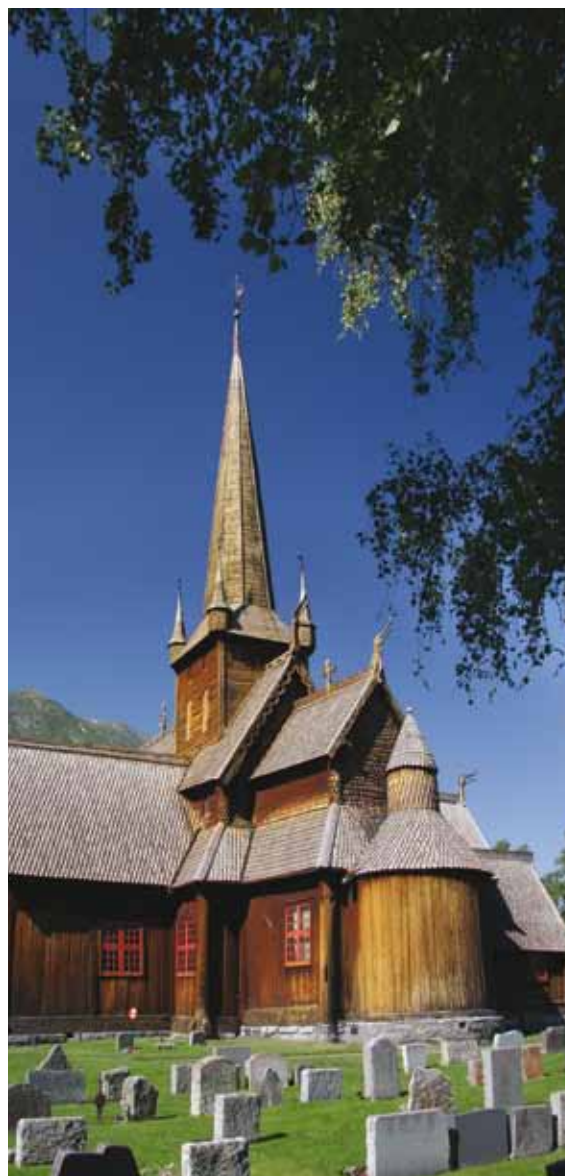

Sognefjellet

Kultur (kultur og idrett, kulturvern og bibliotek)

1. Budsjetttrammen videreføres fra opprinnelig budsjett 2009, prisjustert og justert for oppgaveendringer knyttet til Forvaltningsreformen.
2. Oppfølging av FT-sak 18/09 Kulturpolitikk for Oppland prioriteres. For å kunne følge opp hovedprioriteringene i dokumentet er det allerede innarbeidet omdisponeringer i størrelsesorden ca 2,3 mill kr. Eventuelle ytterligere omdisponeringer vil føre til at man må vurdere områder som er høyt prioritert og som genererer betydelige eksterne midler. Fylkeskommunale bidrag i størrelsesorden 16 mill kr til kulturinstitusjoner/arrangører/ Kulturmenyen (Den kulturelle skolesekken)/ Spillemidler/EU/EØS-prosjekter genererer ca 70 mill kr øvrige midler til kulturlivet i Oppland.
3. Innen budsjetttrammen prioriteres samarbeidende organisasjoner, knutepunktinstitusjoner, festivaler, kulturformidling for og med barn og unge, flerkulturelle tiltak, samt utviklingsprosjekter innen kultur/kulturminne og næringsliv/kulturnæringer.
4. Nye satsinger knyttet til Kulturpolitikk for Oppland (FT-sak 18/09) utredes og legges fram for politisk behandling i løpet av 2010. Dette omfatter kultur og næring, stedsutviklingsprosjekter, større kulturarrangementer og leve- og arbeidsvilkår for profesjonelle kunstnere i Oppland.

5. Folkehelsearbeidet prioriteres innenfor en netto ramme på 3,4 mill kr. Konsekvensene av nye lovpålagte oppgaver, varig finansiering og omfang av virksomheten avklares gjennom politisk gjennomgang av folkehelsearbeidet første halvår 2010.
6. Kulturmenyen/Den kulturelle skolesekken viderefører et aktivitetsnivå som innebærer et fylkeskommunalt tilskudd på om lag 6 mill kr, hvorav ca 1 mill kr dekkes av fondsmidler. Fra 2011/2012 tilpasses aktiviteten de årlige budsjetttrammene hvor det er tatt hensyn til utviklingen i statlige bevilgninger.
7. Tilskuddet til Idrettens kompetansesenter (IKI), jfr. FU-sak 17/08 videreføres i 2010.
8. Videreutvikling innen ABM- området (arkiv-, bibliotek-, museumsvirksomhet) legges fram til politisk behandling i 2010. Fylkeskommunens rolle i kjølvannet av St.meld. nr. 23 (2008 – 2009) "Bibliotekmeldingen" avklares. Gjennomføring av bibliotekplanen og modellen "Det sømløse bibliotek" videreføres innen en ramme på 1 mill kr, hvorav 0,5 mill kr finansieres ved bruk av fondsmidler/ omdisponeringer innen rammeområdet.
9. Oppfølging av handlingsprogrammet for kulturminner (2007-2010) er styrende for arbeidet innen kulturminnevern.
10. Utviklingstiltak, herunder tiltak vedrørende museumsdrift, oppfølging av evt. økte statlige tilskudd til bl.a. Pilegrimsleden og prosjekt "Klimapark 2469" finansieres innen vedtatt budsjettramme og fondsmidler. Spørsmål om videreføring og framtidig finansiering,

Lom stavkyrkje

herunder fylkeskommunens rolle i tilknytning til Pilegrimsleden legges fram for politisk behandling.

11. Verdiskapingsprogrammet for kulturminneområdet fase 1 avsluttes i 2010. Budsjettet videreføres med 2,2 mill kr (prisjusteres) i 2010. Resultater og erfaringer samt spørsmål om eventuell videreføring i en fase 2, herunder fylkeskommunens rolle legges fram for fylkestinget i løpet av 2010.
12. Regional filmsatsing iht. FT-sak 13/09 – 0,75 mill kr (prisjusteres) til Østnorsk Filmsenter AS dekkes innen budsjettammen i tillegg til 1,3 mill kr (prisjusteres) til Film3 AS under rammeområdet "Regionale midler". I løpet av 2010 bør modellen for dekning av driftskostnadene til de to selskapene gjennomgås. Dette bør gjøres i samarbeid med Hedmark fylkeskommune. I tillegg videreføres driften til Filmverkstedet i Oppland innen rammen av 1,5 mill kr.
13. Økonomiske konsekvenser med oppstart og drift av Teater Innlandet avklares som en del av det videre arbeid med etableringen.
14. Kulturkort for ungdom vil kunne være et positivt tiltak for ungdom i Oppland. Det bes om at dette blir nærmere utredet i et samarbeid med kommunene/regionene inkludert økonomiske konsekvenser.

Tannhelsetjenesten

1. Budsjettrammen videreføres fra 2009-nivå.
2. Fylkesrådmannen gis fullmakt til å justere tannhelsetjenestens satser for 2010. Takstøkning følger alminnelig lønns- og prisvekst, justert noe opp som følge av sterkere lønnsvekst for tannleger enn gjennomsnittlig lønnsvekst for fylkeskommunene.
3. Fylkesutvalget vedtok i sak 31/09 å sette i gang utredning om framtidig klinikkstruktur i Valdres. Forslaget legges fram for politisk behandling i løpet av 2010.
4. Planlegging av Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Østlandet er igangsatt i tråd med vedtak i fylkesutvalget 09.09.08. Oppstart i begrenset omfang i løpet av 2. halvår 2010. Kostnadene dekkes innen ordinær budsjettramme.

Administrasjon og fellesutgifter

1. Investeringsrammen til IKT økes fra 4,8 mill kr i 2009 til 8 mill kr i 2010. Videre investeringsbehov vurderes i forbindelse med RHP 2011. Driftsrammen for IKT økes med 0,5 mill kr.
2. Tilrettelegging for universell utforming prioriteres, herunder fylkeskommunens pådriverrolle, jfr. FU-sak 30/09 og 126/09. Tiltak knyttet til fylkeskommunale bygg, bussmateriell osv. innarbeides i de ordinære budsjettrammene, jfr. politisk resultatmål 8.
3. Kompetanseutvikling for å kunne ivareta økt ansvar og nye oppgaver i forbindelse med gjennomføring av forvaltningsreformen fra 01.01.10 prioriteres innenfor rammen av økte overføringer fra staten.
4. Rammen totalt for området er økt som følge av bortfall av leieinntekter fra Lillehammer skysstasjon og økte vedlikeholdskostnader på sak-/arkivsystem.

Politisk styring og kontroll

1. Det er avsatt 21 mill kr til reguleringspremie KLP. Dette er en reduksjon på 6 mill kr fra 2009.
2. Rammen til revisjon og tilsyn er økt med 0,3 mill kr i samsvar med vedtak i kontrollutvalget (sak 33/09). Dette skyldes først og fremst økt timepris for kjøp av revisjonstjenester fra Innlandet Revisjon. Samlet netto ramme i 2010 er 3,8 mill kr.
3. Det er budsjettert med 0,3 mill kr til Flerkulturelt råd som fylkestinget har besluttet opprettet (sak 43/08).
4. Det er budsjettert 10 mill kr pr år til "Politisk handlingsrom".

Rein i Dovre Nasjonalpark

4.3 Politiske føringer for fylkesrådmannens gjennomføring av RHP 2010

En åpen og effektiv organisasjon

1. Åpen organisasjon med høy etisk standard

Hva vil vi?

- Ha høy etisk standard blant ledere og medarbeidere
- Legge til rette for offentlig innsyn gjennom en åpenhetskultur
- Ha høy kvalitet på anskaffelser og innkjøp

Hvilken rolle har OFK?

- Arbeidsgiver
- Utviklingsaktør, tjenesteleverandør og forvaltningsmyndighet
- Sentral samfunnsaktør
- Innkjøper

Sentrale samarbeidspartnere:

- Media
- Leverandører

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Arbeidsgiverpolitikk Oppland fylkeskommune - Forventninger knyttet til gjennomføring og praktisering, april -06

2. Lærende organisasjon med dialog som arbeidsform

Hva vil vi?

- Utvikle en lærende organisasjon med systematisk kunnskaps- og erfaringsdeling, refleksjon og evaluering
- Drive aktiv medarbeiderutvikling
- Videreutvikle tjenester gjennom dialog med brukere og samarbeidspartnere

Hvilken rolle har OFK?

- Utviklingsaktør, tjenesteleverandør og forvaltningsmyndighet
- Politisk sekretariat
- Arena- og nettverksbygger
- Arbeidsgiver

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Brukergrupper og organisasjoner
- Statlige myndigheter

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Arbeidsgiverpolitikk Oppland fylkeskommune - Forventninger knyttet til gjennomføring og praktisering, april -06

3. Attraktiv, inkluderende og helsefremmende arbeidsplass

Hva vil vi?

- Rekruttere og beholde god kompetanse i organisasjonen
- Arbeide for inkludering, mangfold og likestilling i organisasjonen
- Ha motiverende og helsefremmende arbeidsmiljøer

Hvilken rolle har OFK?

- Arbeidsgiver
- Sentral samfunnsaktør
- Tjenesteleverandør

Sentrale samarbeidspartnere:

- Arbeidstakerorganisasjoner
- NAV
- Bedriftshelsetjenesten

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Arbeidsgiverpolitikk Oppland fylkeskommune - Forventninger knyttet til gjennomføring og praktisering, april -06
- Folkehelseprogrammet (FU-sak 21/06)

4. God og effektiv drift

Hva vil vi?

- Utnytte samlede ressurser målrettet og effektivt
- Drifte organisasjonen i tråd med lover og regler
- Videreutvikle og forbedre oppgaveløsningen

Hvilken rolle har OFK?

- Utviklingsaktør, tjenesteleverandør og forvaltningsmyndighet
- Arbeidsgiver

Sentrale samarbeidspartnere:

- Kommuner og regioner
- Brukergrupper og organisasjoner
- Statlige myndigheter
- Leverandører

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Arbeidsgiverpolitikk Oppland fylkeskommune - Forventninger knyttet til gjennomføring og praktisering, april -06

5. Økt deltagelse i internasjonale samarbeidsprosjekter

Hva vil vi?

- Bidra til at flere aktører i Oppland deltar i og utnytter mulighetene i internasjonal samhandling

Hvilken rolle har OFK?

- Drive egne prosjekter
- Bistå samarbeidspartnere med informasjon og kompetanse om EU-program og internasjonali-sering generelt
- Videreformidle kontakter/nettverk
- Forvalte stimuleringsmidler

Sentrale samarbeidspartnere:

- AER, BSSSC
- Euromontana, Osloregionens Europakontor
- Østlandssamarbeidet
- Namibiaforeningen

Vedtatt politikk og sentrale dokumenter:

- Internasjonal strategi for Oppland fylkeskommune (FT-sak 33/08)

Snøhetta

Forkortelser

- **AER**
Assembly of European Regions
- **ATP-strategi**
Strategi for areal- og transportplanlegging
- **BSSSC**
Baltic Sea States Subregional Co-operation
- **FoU**
Forskning og utvikling
- **FT**
Fylkestinget
- **FU**
Fylkesutvalget
- **IKT**
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- **OFK**
Oppland fylkeskommune
- **RHP**
Regionalt handlingsprogram

Uttrykk

Nasjonalparkriket

- Regional satsing i Nord-Gudbrandsdal på næringsutvikling, omdømmebygging m.m.
- En merkevare

Regional utviklingsaktør

- En viktig rolle for fylkeskommunen i forhold til å bidra til vekst og utvikling på ulike områder i alle deler av fylket

Universell utforming

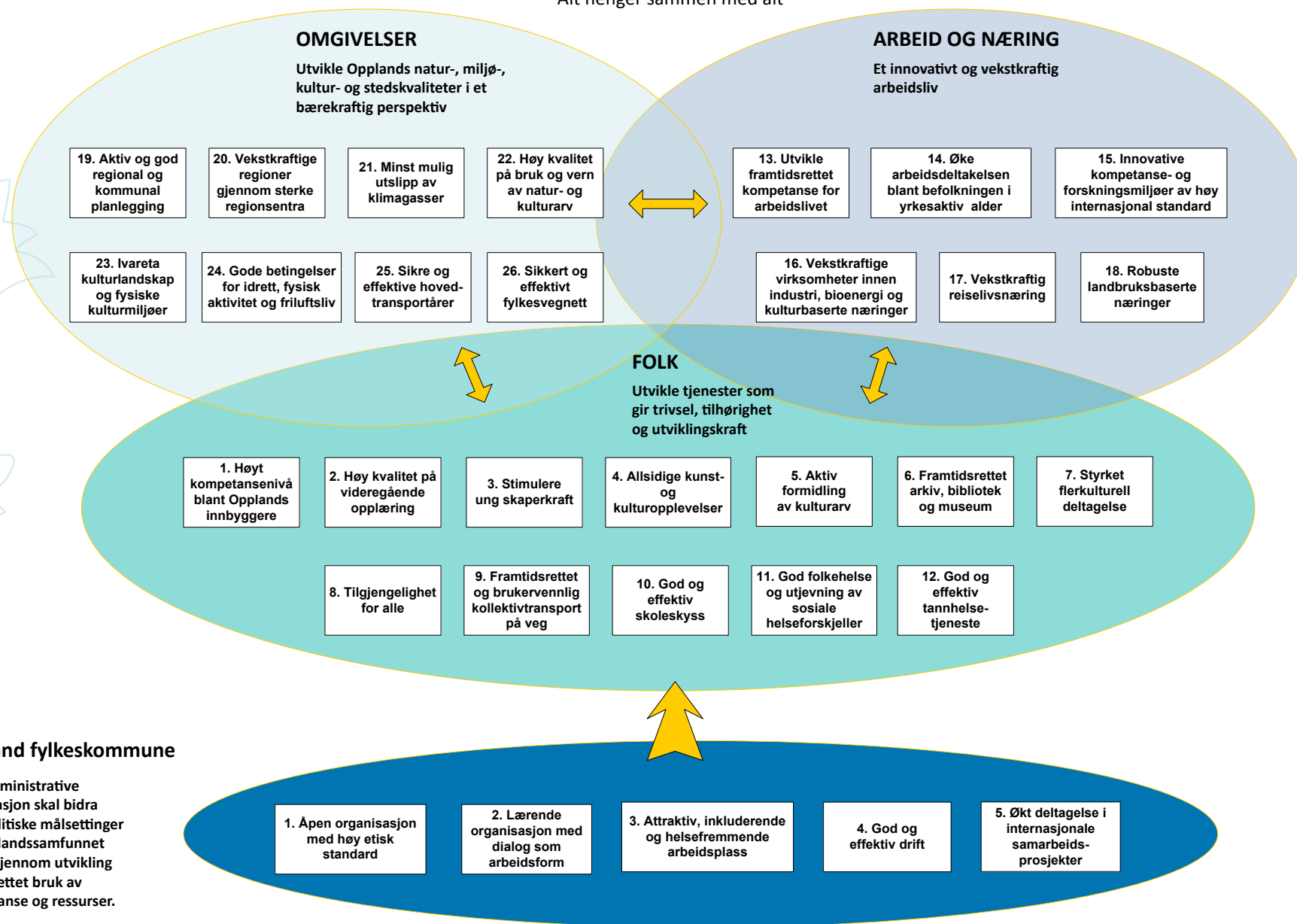
- Utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker. Verdigrunnlaget er likestilling, ikke-diskriminering og like muligheter for alle.

Bilder

- Geir Olsen
- Bernt M. Tordhol, Oppland fylkeskommune
- Jørgen Skaug, Oppland fylkeskommune
- Inger Elin Nes Hjelle, Oppland fylkeskommune
- Marit Brænd, Oppland fylkeskommune
- Siri Høsteng-Haugen, Oppland fylkeskommune
- Stig Helge Hagrup, Oppland fylkeskommune
- Opplandstrafikk
- Gro Vasbotten, Høgskolen i Lillehammer
- Dialecta Gjøvik
- Energigården - Senter for bioenergi

Politiske resultatmål – struktur

”Alt henger sammen med alt”

NORD-GUDBRANDSDAL

MIDT-GUDBRANDSDAL

LILLEHAMMER-REGIONEN

HADELAND

GJØVIK-REGIONEN

VALDRES

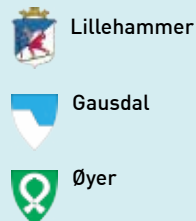
Regionrådet for Nord-Gudbrandsdal
tlf. 61 21 54 80
www.run.no

Regionrådet for Midt-Gudbrandsdal
tlf. 61 21 61 70

Regionrådet i Lillehammer-regionen
tlf. 61 05 05 00
www.lillehammer.no

Regionrådet for Hadeland
tlf. 61 33 84 00
www.regionhadeland.no

Regionrådet i Gjøvikregionen
tlf. 61 18 95 00
www.gjovikregionen.no

Valdres Natur- og Kulturpark
tlf. 61 35 94 50
www.valdres.org

OPPLAND

fylkeskommune

Besøksadresse: Kirkegata 76

Postadresse: Serviceboks, 2626 Lillehammer

Telefon 61 28 90 00

E-post: postmottak@oppland.org

www.oppland.no

ØVRIGE SAMARBEIDSPARTNERE

